

BÖLÜM 8

GÖÇ VE RUH SAĞLIĞI

Satı DİL¹

Tuğba YILDIRIM²

GİRİŞ

Göç neredeyse tüm toplumları etkileyen, insanlık tarihinin başlangıcına değin uzanan bir olgudur. Günümüzde ise küreselleşmenin doğrudan ya da dolaylı etkileri, dünyadaki ekonomik fırsatlar, bölgesel çatışmalar, daha iyi yaşam koşulları, teknolojik gelişmeler, ulaşım ve iletişim olanaklarının gelişmesi ile kitlesel nüfus hareketleri de hız kazanmakta ve göçler dalga halinde yoğun bir şekilde yaşanmaya devam etmektedir (1).

Göç ile ilgili literatür oldukça fazla olmasına karşın, yapılmış kesin bir tanımdan söz edilememektedir. Ancak en genel anlamda canlıların asıl yerinden ulaşmak istediği bir yere coğrafik anlamda yer değiştirmesi olarak bilinmektedir. Göçün sosyal boyutunu ele alan kuramcılar ise coğrafik olarak yer değiştirmeden öte, göçün bir toplumdan (kültürden) başka bir topluma (farklı bir kültüre) yapıldığına da dikkat çekmişlerdir. Bu boyutlar açısından göç, coğrafi mekân değiştirme sürecinin biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketleri olarak da değerlendirilmektedir (2). Farklı disiplinler değişik tanımlar yapmakla birlikte demografik bir süreç olan göç, değişik sebeplerle altı ay ve daha fazla süreyle, yaşanan yerin kalıcı olarak değiştirilmesi olarak tanımlanmakta ve bireylerin yaşamını toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal olarak etkilemektedir (3).

¹ Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği AD, satidil@karatekin.edu.tr

² Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği AD, tugbayildirim@karatekin.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Goldmann, E., Gale, S. (2011). Social and Environmental Influences on Population Mental Health. Cohen, N., Galea, S. (Ed.), Population Mental Health Evidence, Policy, and Public Health Practice In. New York: Taylor & Francis Group; 2011. p. 59-60.
2. Yıldırım, C. Göç Tanımları ve Teorileri. *Göç Sosyolojisi* içinde. Ankara: Anı Yayıncılık; 2004. p. 11-22.
3. Kara P, Nazik E. Göçün kadın ve çocuk sağlığına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;7(2):58 -69.
4. World Migration Report (2020) (Turkish). *World Migration Report 2020 (Turkish): Chapter 2*. (24/11/2021 tarihinde <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2> adresinden ulaşılmıştır).
5. Uluslararası Göç Raporu OECD (2021). *International Migration Outlook 2021* (19/11/2021 tarihinde <https://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm>: adresinden ulaşılmıştır).
6. Turkish Directorate General of Migration Management (2021). *Turkish Directorate General of Migration Management*. (24/11/2021 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>). adresinden ulaşılmıştır).
7. Tekkaş Kerman, K. (2021). Göçmen Sağlığı. Özüm, Erkin Aslı Kalkım, İlknur Göl (Ed.), Halk Sağlığı Hemşireliği içinde Ankara: Nobel Kitabevi; 2021. p. 643-663.
8. IOM (2021). *IOM Türkiye 2018-2019*. (9/12/2021 tarihinde, https://turkey.iom.int/sites/turkey/files/sitreps/MCOF_TR.pdf adresinden ulaşılmıştır).
9. Tümertekin E, Özgüç N. *Beşeri coğrafya: İnsan kültür mekân*. İstanbul: Çankaya Kitabevi; 2004.
10. Çelik F. İç göçlerin itici ve çekici güçler yaklaşımı ile analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2006;27:149-170.
11. Krishnakumar P, Indumathi T. Pull and push factors of migration. *Global Management Review*. 2014; 8(4):8-12.
12. Raghavan R, Coope J, Jamwal S, et al. Reflections on the use of mental health resilience concepts in migration and global mental health. *International Journal of Mental Health*. 2019;48(4):299-308.
13. Bhugra D, Gupta S, Bhui K, et al. WPA guidance on mental health and mental health care in migrants. *World Psychiatry*. 2011;10:2-10.
14. Erol M, Ersever OG. Göç krizi ve göç krizine müdahale. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*. 2014;24(1):47-68.
15. Gong F, Xu J, Fujishiro K, et al. A life course perspective on migration and mental health among Asian immigrants: The role of human agency. *Social Science & Medicine*. 2011;73(11):1618-1626.
16. Atherton OE, Conger RD, Ferrer E, et al. Risk and protective factors for early substance use initiation: A longitudinal study of Mexican Origin youth. *Journal of Research on Adolescence*. 2016;26(4):864-879.

17. Polat G. İç göçün çocuk ruh sağlığına etkisi ve sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2007;18(1):89-106.
18. Jordan LP, Graham E. Resilience and well-being among children of migrant parents in South-East Asia. *Child Dev*. 2012;83(5):1672-1688.
19. WHO Regional Office for Europe (2018). *Report on the health of refugees and migrants in the WHO European Region: no public health without refugee and migrant health*. (9/12/2021 tarihinde, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/311347/9789289053846-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır).
20. UNICEF. (2018). *Children Uprooted What Local Governments Can Do*. (9/12/2021 tarihinde, <https://www.unicef.org/sites/default/files/2018-12/Children-Uprooted-What-Local-Governments-Can-Do.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
21. Patterson B, Kyu HH, Georgiades K. Age at immigration to Canada and the occurrence of mood anxiety and substance use disorders. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2013;58(4):210-217.
22. Dunkel Schetter C. Psychological science on pregnancy: stress processes, biopsychosocial models, and emerging research issues. *Annual Review of Psychology*. 2011;62:531-558.
23. Sword W, Watt S, Krueger P. Postpartum health, service needs and access to care experiences of immigrant and Canadian-born women. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*. 2006;35(6):717-727.
24. Philibert M, Deneux-Tharaux C, Bouvier-Colle MH. Can excess maternal mortality among women of foreign nationality be explained by suboptimal obstetric care? *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 2008;115(11):1411-1418.
25. Stewart DE, Gagnon A, Saucier JF. et al. Postpartum depression symptoms in newcomers. *Canadian Journal of Psychiatry*. 2008;53(2):121-124.
26. Eastwood JG, Phung H, Barnett B. Postnatal depression and socio-demographic risk: factors associated with Edinburgh Depression Scale scores in a metropolitan area of New South Wales, Australia. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 2011; 45(12):1040-1046.
27. Goldberg D.T. *Introduction: Multicultural condations, multiculturalism: A critical reader*, Oxford: Basil Blackwell; 1994.
28. World Happiness Report (2021). *World Happiness Report*. (24/11/2021 tarihinde <https://worldhappiness.report/ed/2021/> adresinden ulaşılmıştır).
29. Babaoğlu Akdeniz E. Almanya'nın bir yerleşim yerinde yaşayan göçmen Türk kadınlarının kalitatif yöntem ile belirlenen sorun alanları. *International Journal of Human Sciences*. 2013;10(2):503-520.
30. Gaxiola S.A., Sribney W.S., Raingrubler B., Wenzel N., Fields-Johnson D., Loera G. Disparities in mental health status and care in the U.S. Cohen, N., Galea, S (Ed), *Population Mental Health Evidence, policy, and public health practice*. In New York: Taylor & Francis Group; 2011. p. 59-60.
31. Gözübüyük AA, Ensar D, Dağ H, et al. Olağan üstü durumlarda çocuk sağlığı. *Journal of Clinical and Experimental Investigations*. 2015;6(3):324-330.

32. Demirbaş H, Bekaroğlu E. Evden uzakta olmak: Sığınmacıların/ mültecilerin psikolojik sorunları ve alınacak önlemler. *Kriz Dergisi*. 2013;21:11-24.
33. Acartürk C. Göç ve ruh sağlığı ilişkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2016;4(25):137-150.
34. Tuzcu A, Bademli K. Göçün psikososyal boyutu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2014;6(1):56-66.
35. World Health Organization (2016). *Migration and Health* (10/12/2021 tarihinde https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0014/352130/10.7-SDG-Fact-sheet-Migration-and-Health_FINAL.pdf adresinden ulaşılmıştır).
36. Bhugra D, Gupta S. *Migration and Mental Health*. New York: Cambridge University Press; 2011.
37. Warfa N, Curtis S, Watters C, et al. Migration experiences, employment status and psychological distress among Somali immigrants: A mixed-method International study. *BMC Public Health*. 2012; 12:1- 12.
38. Lee YM, Shin OJ, Lim MH. The psychological problems of North Korean adolescent refugees living in South Korea. *Psychiatry Investigation*. 2012;9(3):217-222.
39. Kaplan BJ, Sadock VA, Ruiz P. *Synopsis of Psychiatry Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry. 11st ed. Lippincot Williams & Wilkins. Psikiyatri: Davranış Bilimleri/Klinik Psikiyatri*. (Ali Bozkurt, Çev. Ed.). Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2016.
40. Mollica R, Sarajlic N, Chernoff M, et al. Longitudinal study of psychiatric symptoms, disability, mortality, and emigration among Bosnian refugees. *JAMA*. 2001;286:546-554.
41. Tempany M. What research tells us about the mental health and psychosocial wellbeing of Sudanese refugees: A literature review. *Transcultural Psychiatry*. 2009;46(2):300-315.
42. Banal R, Thappa J, Shah HU, et al. Psychiatric morbidity in adult Kashmiri migrants living in a migrant camp at Jammu. *Indian Journal of Psychiatry*. 2010;52(2):154-158.
43. Fazel M, Wheeler J, Danesh J. Prevalence of serious mental disorder in 7000 refugees resettled in western countries: a systematic review. *The Lancet*. 2005; 365(9467): 1309-1314.
44. Alpak G, Unal A, Bulbul F, et al. Post-traumatic stress disorder among Syrian refugees in Turkey: a cross-sectional study. *International Journal of Psychiatry Clinical Practice*. 2015;19(1):45-50.
45. Hovey JD, Magana CG. Migrant farmworker stress: mental health implications. *J Psychol* 2002;136:493-513.
46. Özen H, Cerit C. Savaş nedeniyle Türkiye'ye göç ederek insani yardım kuruluşunda çalışan Suriyeli mültecilerde travma sonrası stres bozukluğu ve ilişkili etmenler. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018;4(3):70-73.
47. Ekici G, Savaş HA, Çıtak S. İntihar riskini artıran psikososyal etmenler (sosyal güvence yokluğu, göç ve diğer stresörler). *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2001;2(4):204-212.

48. Yalın Sapmaz Ş, Uzel Tanrıverdi B, Öztürk M, et al. Immigration-related mental health disorders in refugees 5-18 years old living in Turkey. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*. 2017;13:2813-282.
49. Çeri V, Beşer C, Perdahlı Fiş N, et al. İstanbul'daki mülteci çocuklara bakım vermek üzere özelleşmiş bir çocuk psikiyatri ünitesinden bulgular. *Klinik Psikiyatri*. 2018;21:113- 121.
50. Teodorescu DS, Heir T, Hauff E, et al. Mental health problems and postmigration stress among multi-traumatized refugees attending outpatient clinics upon resettlement to Norway. *Scand J Psychol*. 2012;53(4):316-322.
51. Veling W, Susser E, Van Os, et al. Ethnic density of neighborhoods and incidence of psychotic disorders among immigrants. *American Journal of Psychiatry*. 2008;165(1): 66-73.
52. Tuzcu A, Ilgaz A. Göçün kadın ruh sağlığı üzerine etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2015;7(1):6-67.
53. Hemşirelik Yönetmeliği (2011). (9/12/2021 tarihinde, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm> adresinden ulaşılmıştır).
54. Özdemir A, Budak F. Göçün çocuk ruh sağlığı üzerine etkileri. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*. 2017;3(2):212-223.
55. Buz S, Dikmen A. Zorunlu göçe maruz kalan bireylerin psikososyal iyilik hali. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2021;32(1):227-250.
56. Yılmaz M. Zorunlu Göç İle İlgili Psikiyatrik Sorunlar. Fahriye Oflaz, Nazmiye Yıldırım (Ed.), *Psikiyatri Hemşireliği Sertifika Konuları* içinde. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2020. P. 611.